

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра анатомії і фізіології людини

Дисципліна “Основи медичних знань”

Лекція № 13.

Техніка накладання найбільш поширених пов’язок

Десмургія

вчення про пов'язки, їх види, способи накладання та показання до їх застосування.

Пов'язка

комплекс заходів, які використовують для захисту ран, патологічно зміненої шкіри від дії різних факторів зовнішнього середовища.

Значення пов'язок

- запобігають забрудненню рани;
- сприяють зупинці кровотечі та очищенні рани від гною;
- утримують ліки в рані;
- створюють спокій та нерухомість ушкодженої ділянки тіла.

Типи пов'язок за призначенням

- **захисні** (для захисту рани від зовнішнього забруднення);
- **закріплюючі** (для закріплення перев'язочного матеріалу на рані);
- **тиснучі, гемостатичні** (для спинення кровотечі);
- **іммобілізуючі** (для фіксації ушкодженої частини тіла з метою транспортування або лікування);
- **коригуючі** (для виправлення неправильного положення частини тіла).

Види пов'язок

- **жорсткі (жорсткі):**

- шинні:

- а) прості (фіксаційні, транспортні);

- б) лікувальні (апарати для витягання);

- тверднучі:

- а) крохмальні;

- б) клейові;

- в) гіпсові.

Види пов'язок (продовження)

● м'які

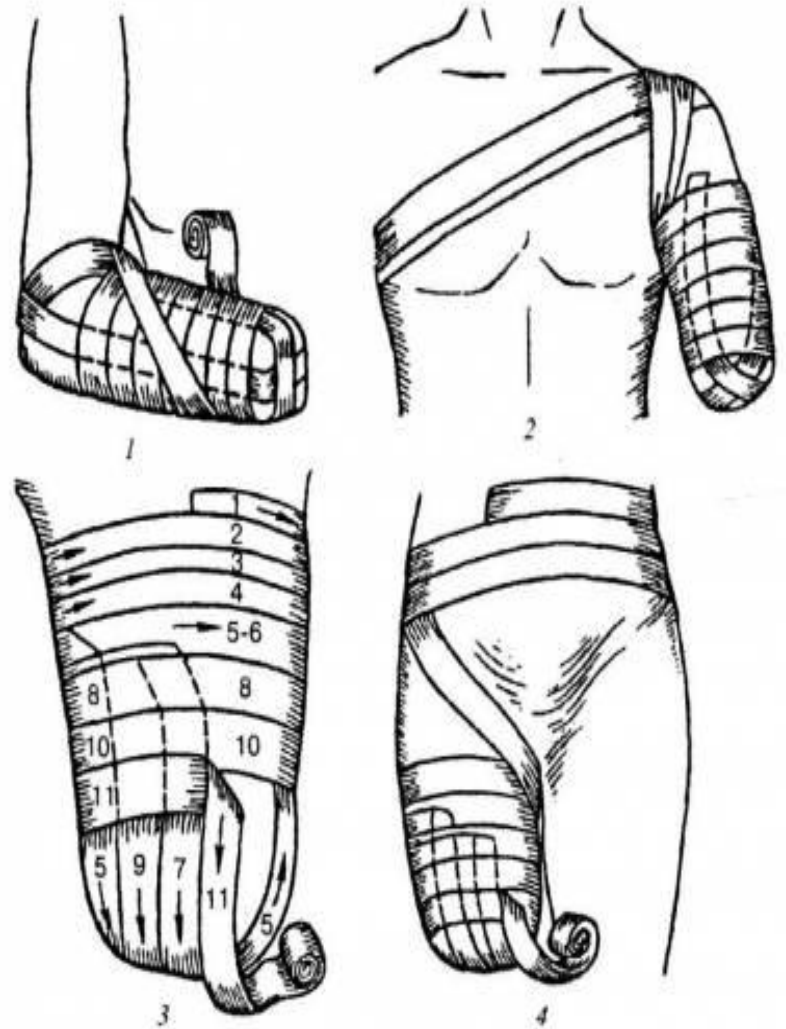
- бинтові;
- клейові: синтетичний клей (клеол, колодій, клей БФ-6, ліфузоль тощо), лейкопластир;
- косинкові;
- пращоподібні;
- контурні: а) стандартні контури (суспензорій, бинт РЕТЕЛАСТ, бандаж тощо); б) індивідуальні контурні (виготовляють за необхідності).

Бинтові пов'язки

Бинтові пов'язки призначені для закріплення перев'язного матеріалу або забезпечення іммобілізації опорно-рухового апарату.

Вузькі бинти використовують для накладання пов'язок на пальці й кисті, широкі — для бинтування живота, таза, груднини тощо (мал. 21).

Еластичні тканинні бинти використовують переважно у травматології і спортивній медицині.

Мал. 21. Бинтові пов'язки:

1 — пов'язка, що повертається, на передпліччі; 2 — пов'язка колосоподібна;
3, 4 — ті самі пов'язки на куклі стегна

Клейові пов'язки

застосовують для захисту відкритих ушкоджень і поверхнево розташованих запальних процесів. Клейові пов'язки забезпечують утримання перев'язного матеріалу на рані (вільні кінці пов'язки фіксують на шкірі пацієнта за допомогою клеолу чи колодію) (мал. 22).

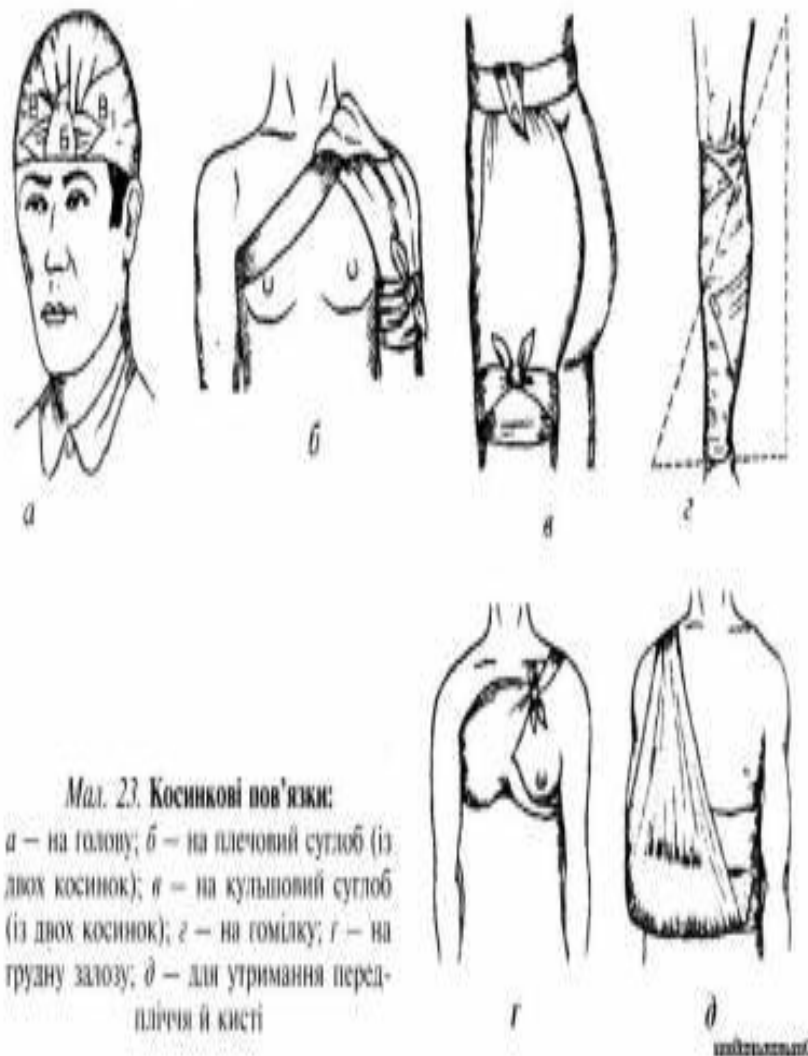

Мал. 22. Клейові пов'язки:
а – клеолы; б – лейкопластирна

Косинкові пов'язки

«Косинка» - шматок тканини трикутної форми, отриманий унаслідок розрізання по діагоналі тканинного квадрата.

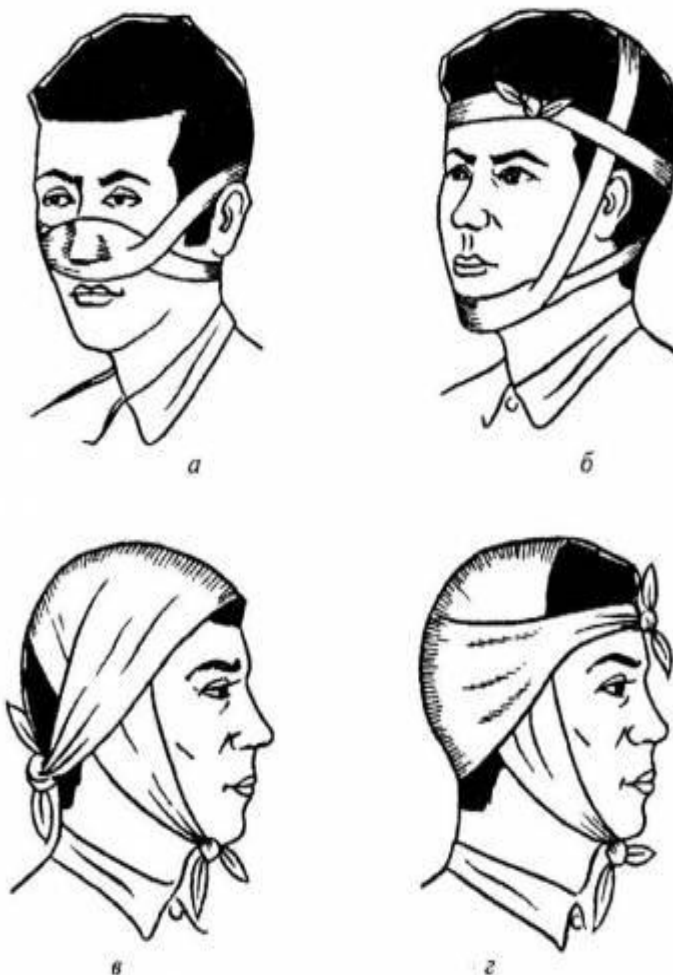
Косинка як засіб фіксації перев'язного матеріалу не забезпечує його щільного прилягання до тканини тіла, проте є дуже зручною в разі надання першої допомоги (мал. 23).

Мал. 23. Косинкові пов'язки:
а — на голову; б — на плечовий суглоб (із двох косинок); в — на кульшовий суглоб (із двох косинок); г — на гомілку; д — на грудну залозу; з — для утримання передпліччя й кисті

Пращоподібні пов'язки

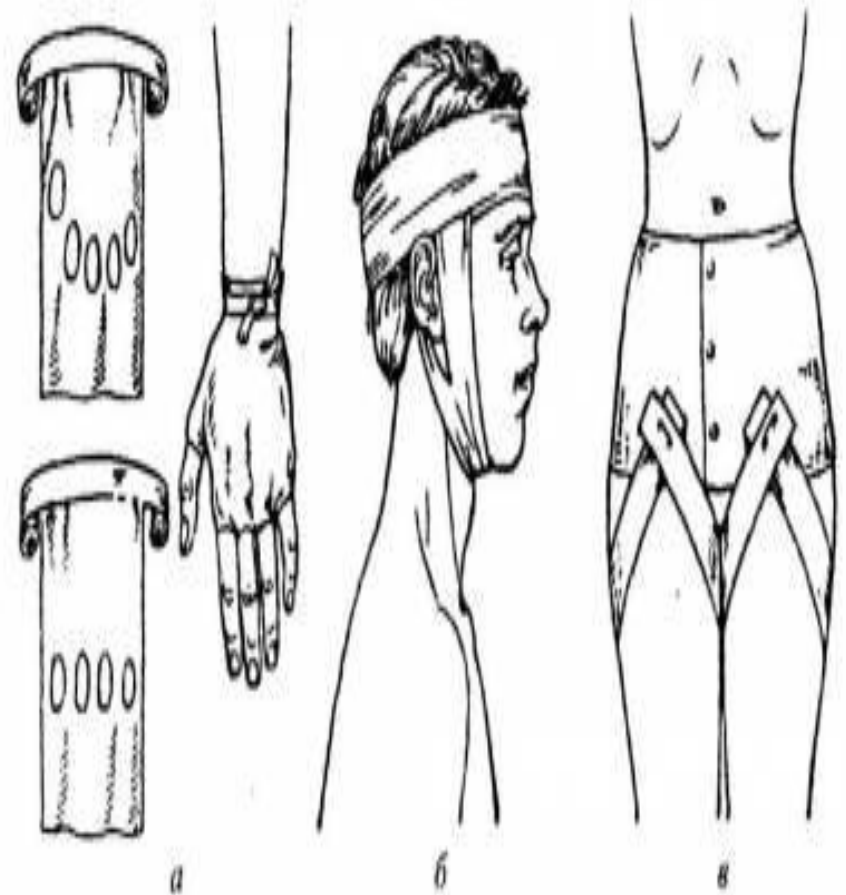
Праща — це розрізана з двох боків смуга марлі або будь-якої іншої м'якої тканини, що її використовують для утримання перев'язного матеріалу на носі, підборідді, потиличній ділянці і т. д. Пращоподібні пов'язки є найбільш простими і доцільними (мал. 24).

Мал. 24. Пращоподібні пов'язки на ніс (а), підборіддя (б), тім'яну ділянку (в), ділянку потилиці (г)

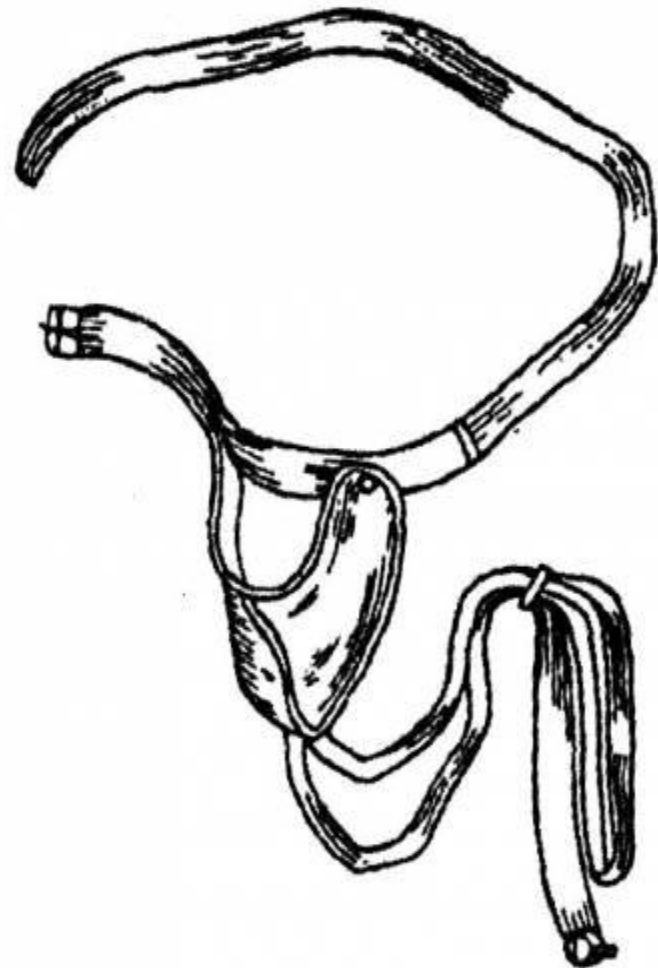
Контурні пов'язки

- Виготовляють зі шматка тканини і закривають ними частини тіла. Закріплюють контурні пов'язки за допомогою пришитої тасьми (мал. 25). У разі видалення передньої очеревинної стінки використовують контурний бандаж живота. До контурних пов'язок належать і суспензорії.

Мал. 25. Контурні пов'язки на кисть (а), шюку і нижню щелепу (б), бандаж (в)

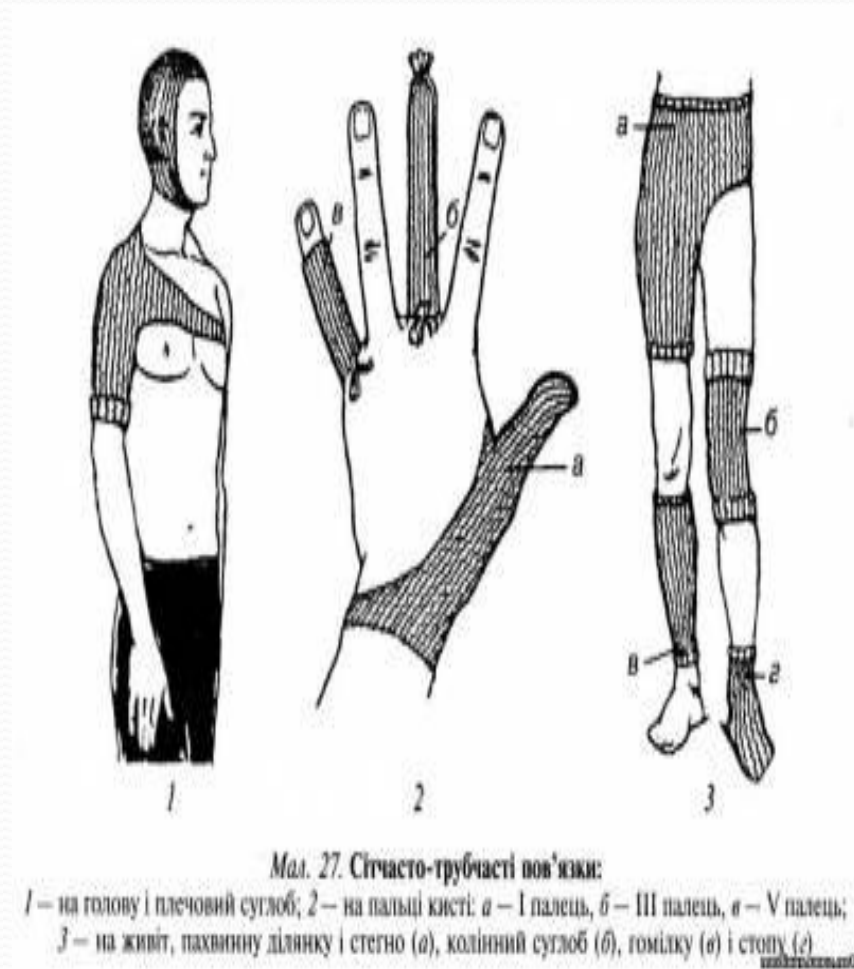
- **Суспензорій** має лямковий прилад і гаманець. У виготовленому з тканини гаманці розміщуються чоловічі статеві органи після видалення пахвинної грижі, при запальних захворюваннях і ушкодженнях яєчка, статевого члена чи калитки (мал. 26).

Мал. 26. Суспензорій

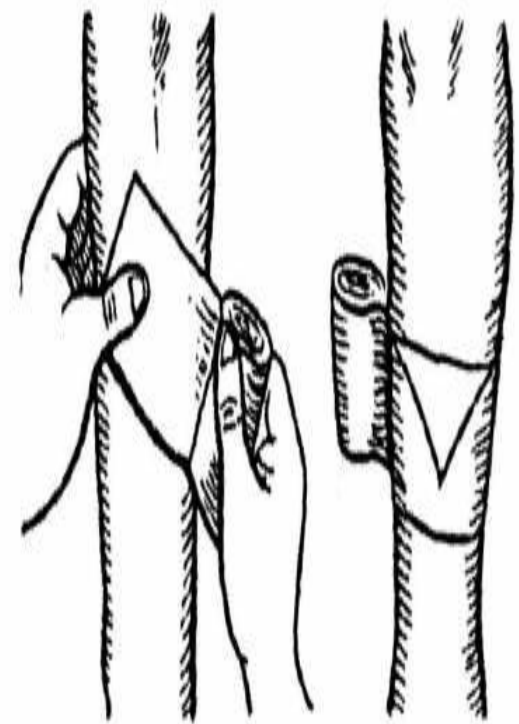
Еластичні сітчасто-трубчасті бинти

- **РЕТЕЛАСТ**
виготовляють з гуми, оплетеної бавовняною ниткою. Цю сітку виготовляють у вигляді панчохи (завдовжки від 5 до 20 м). Вона буває семи розмірів (від 0 до 6) і використовують її для фіксації перев'язного матеріалу на будь-якій ділянці тіла (мал. 27).

Правила накладання м'яких пов'язок

1. Зручне положення (лежачи, сидячи) хворого або потерпілого.
2. Частина тіла, яку необхідно перев'язати, має бути абсолютно нерухомою. Кінцівка - в середньо-фізіологічному положенні, що забезпечує максимальне розслаблення м'язів.
3. Оператор має стояти обличчям до пацієнта, щоб негайно відреагувати на біль, спричинений перев'язкою.
4. Пов'язку накладають у напрямку від периферії кінцівки до тулуба.
5. У разі типового накладання пов'язки бинт тримають у правій руці, його вільний кінець (початок) — у лівій (мал. 28).
6. Розгортують бинт зліва направо, не відриваючи рук від перев'язувальної поверхні і не розтягуючи бинт у повітрі.
7. Накладати пов'язку треба так, щоб кожний наступний тур прикривав попередній від його половини до $\frac{2}{3}$ ширини. Фіксація м'якої бинтової пов'язки досягається розщепленим кінцем бинта або лейкопластиром.

Мал. 28. Початковий момент накладання бинтової пов'язки

Вимоги до накладеної пов'язки

- Пов'язка має міцно фіксувати ушкоджену ділянку до наступної перев'язки (зазвичай не менше ніж 1 добу).
- Пов'язка має бути накладена щільно, але не туго, і не спричинювати незручності хворому.
- Пов'язка має лежати рівно, без зморшок.
- Пов'язка має рівномірно тиснути на відповідну частину тіла і не крутитися, не зісковзувати або заважати рухам.
- Вузол кінців зав'язки слід зав'язувати подалі від ушкодженої частини тіла, щоб він не заважав рухам.

Колова (циркулярна)

пов'язка

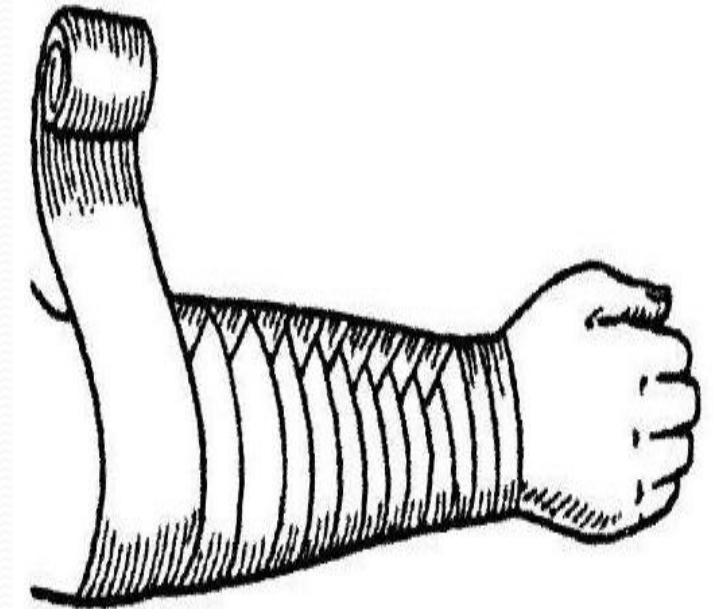
Колова (циркулярна) пов'язка — зручна для бинтування циркулярної поверхні. Оберти бинта лягають один на одного, при цьому кожний наступний тур повністю прикриває попередній. Застосовують для бинтування обмежених поверхонь лоба, нижньої третини стегна і надп'яtkово-гомiлкового суглоба.

Мал. 29. Колова (циркулярна) пов'язка надп'яtkово-гомiлкового суглоба

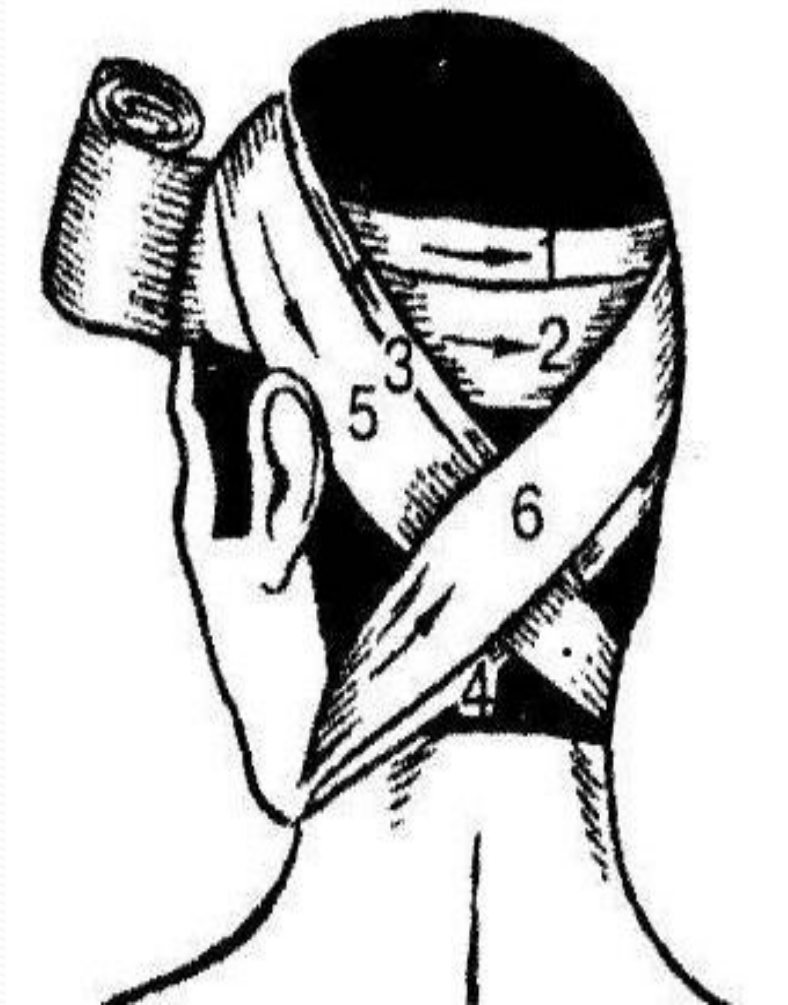
Спіральна пов'язка

Накладають на кінцівки, тулуб, груднину для закриття великих за довжиною і шириною дефектів або ран. Після двох-трьох закріплювальних турів кожний наступний тур накладають у скісному напрямку і прикривають попередній на $1/2$ або $2/3$ ширини бинта.

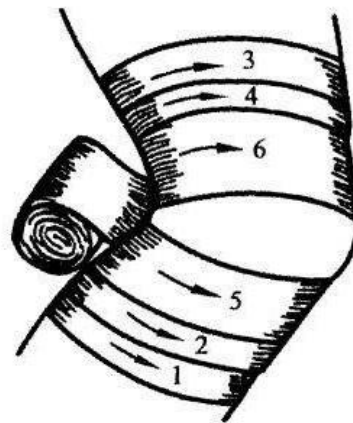
Хрестоподібна (восьмиподібна) пов'язка

Напрямок бинта утворює фігуру вісімки. Наприклад, перев'язку потилиці починають двома-трьома циркулярними, коловими обертами довкола голови, далі спускаються за вухо, вниз на шию, обводять шию спереду, а ззаду піднімаються вгору за вухо і довкола голови (мал. 31). Використовується також для перев'язки гомілковостопного променевоzap'ястного суглобів.

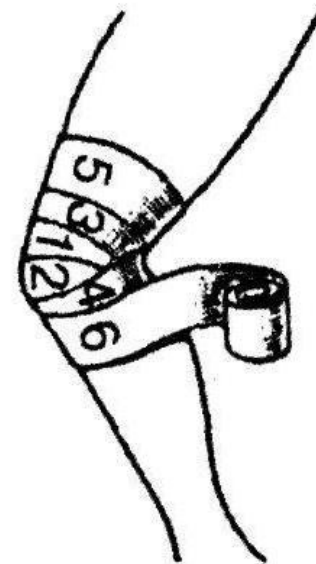

Черепашача пов'язка

Черепашачу пов'язку застосовують у двох варіантах — розбіжна і збіжна. Накладають на великі суглоби — колінний, ліктьовий, надп'яtkово-гомiлковий. Розбіжну пов'язку починають накладати з двох-трьох колових обертiв бинта на одному рiвнi з розходженням наступних обертiв вiд центру вбiк, угору i вниз (мал. 33). Збiжна черепашача пов'язка вiдрiзняється вiд розбiжної тим, що оберти бинта, розпочинаючись на периферiї, з кожним туром наближаються до центру, де пов'язка закінчується (мал. 34).

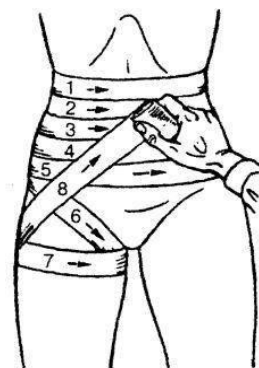
Мал. 33. Розбіжна чере-
пашача пов'язка

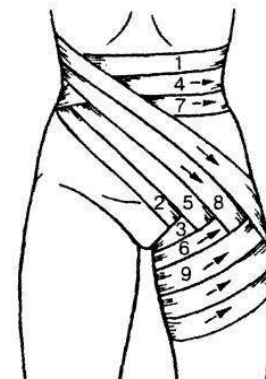
Мал. 34. Збіжна чере-
пашача пов'язка

Колосоподібна пов'язка

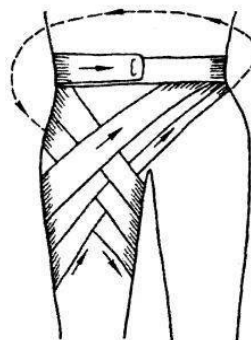
Колосоподібна пов'язка на кульшовому суглобі досить складна у виконанні, а інколи потребує одного-двох помічників. Після фіксації циркулярного туру довкола живота бинт по його передній поверхні спрямовують скісно вниз, а далі довкола стегна, нижче від сідничної складки і по його медіальній поверхні вперед і латерально; перехрест відбувається точно в ділянці великого вертлюга. Наступні тури бинта зміщують у дистальному напрямку, повторюючи хід першого туру.

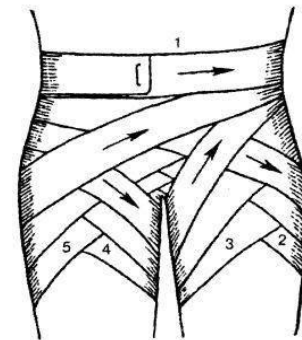
Мал. 51. Спіральна бинтова пов'язка на живіт

Мал. 52. Колосоподібна пов'язка на кульшовий суглоб

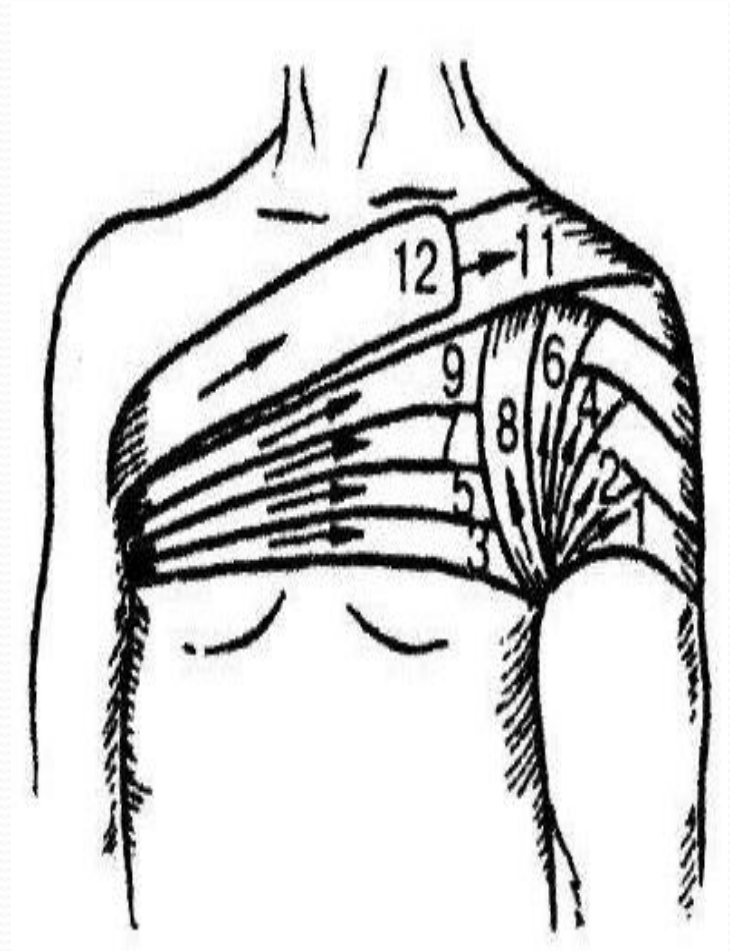
Мал. 53. Пов'язка на пахову ділянку

Мал. 54. Пов'язка на обидві пахові ділянки

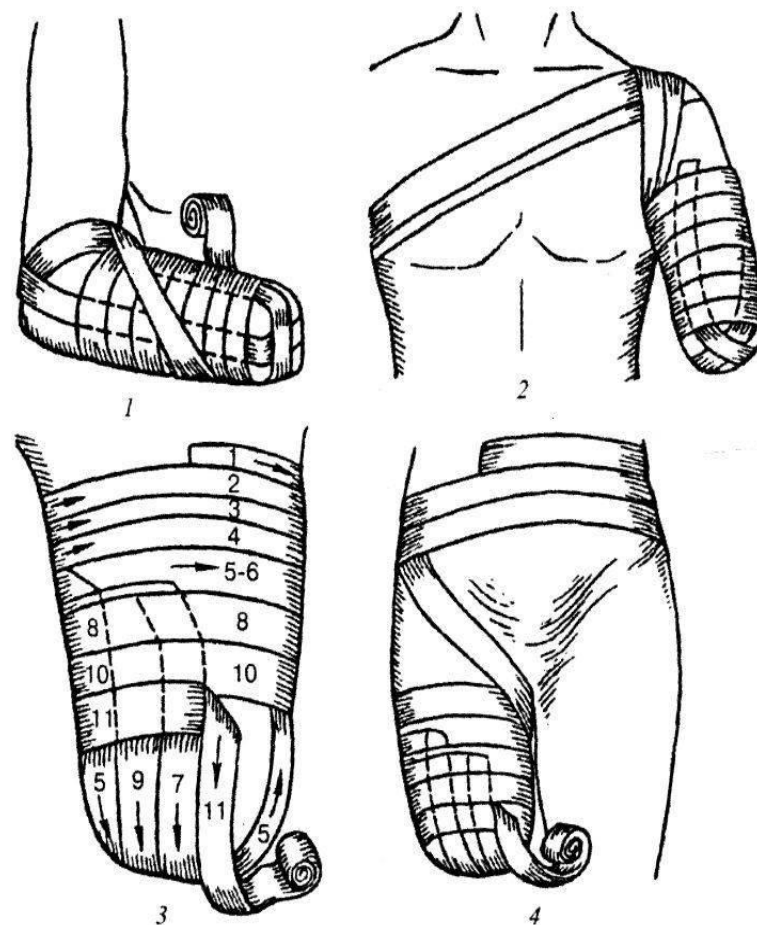
Колосоподібна пов'язка на кінцівках

- Колосоподібна пов'язка дещо нагадує вісімкоподібну з тією різницею, що наступні тури бинта частково прикривають попередні і перехрещуються по одній лінії. Місця застосування: плечовий суглоб, надпліччя, пахвинна ділянка, кульшовий суглоб та інші важкодоступні ділянки, де внаслідок нерівномірної форми поверхні тіла або можливих рухів пов'язку важко утримати.

Поворотна пов'язка

Поворотну пов'язку накладають на куксу після ампутації кисті або стопи. Розпочинають з двох-трьох колових обертів бинта з наступним відхиленням його турів перпендикулярно до колового руху. Пов'язка легко сповзає, тому для її утримання додають чохол з тасьмою або шкіру змащують клеолом.

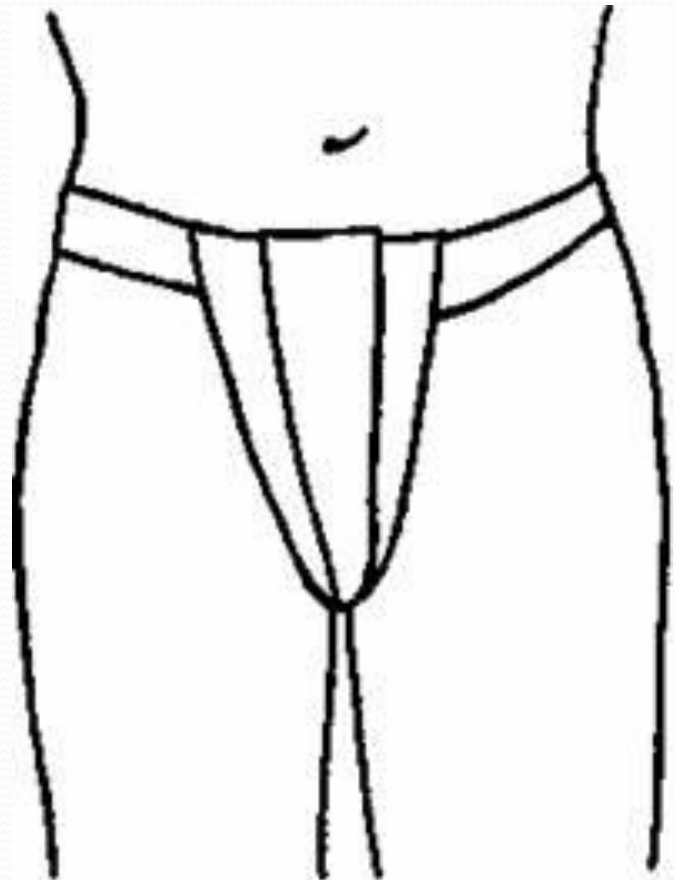

Мал. 21. Бинтові пов'язки:

1 — пов'язка, що повертається, на передпліччі; 2 — пов'язка колосоподібна;
3, 4 — ті самі пов'язки на куксі стегна

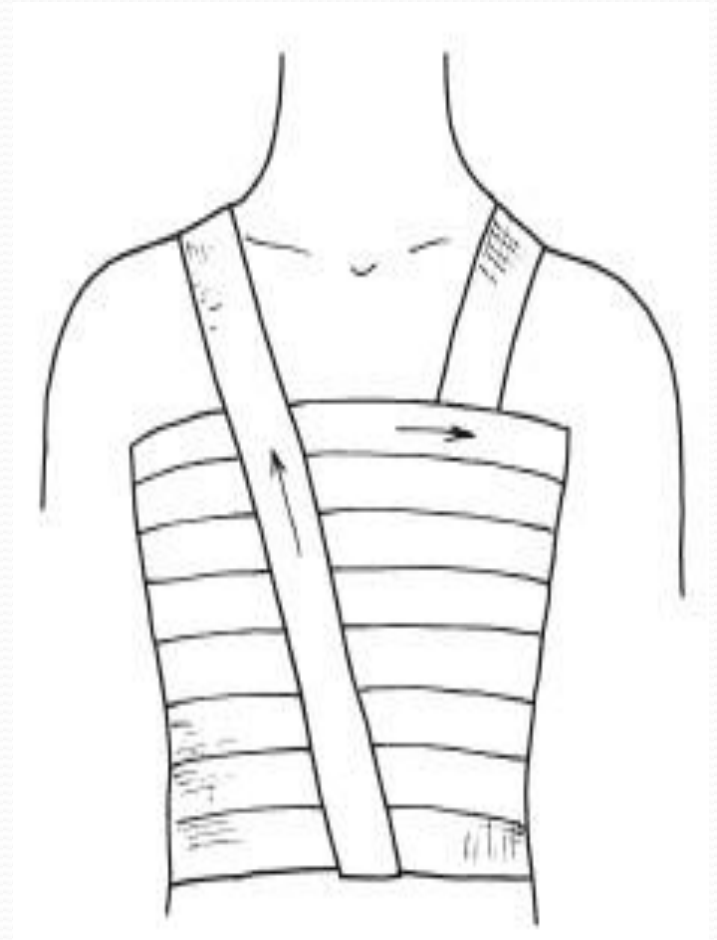
Т-подібна пов'язка

Т-подібну пов'язку накладають на промежину або пахвинну ділянку за допомогою двох бинтів, з яких основний охоплює поперек або плече, а другий, що утримує перев'язний матеріал, проходить через ділянку промежини або пахової ямки.

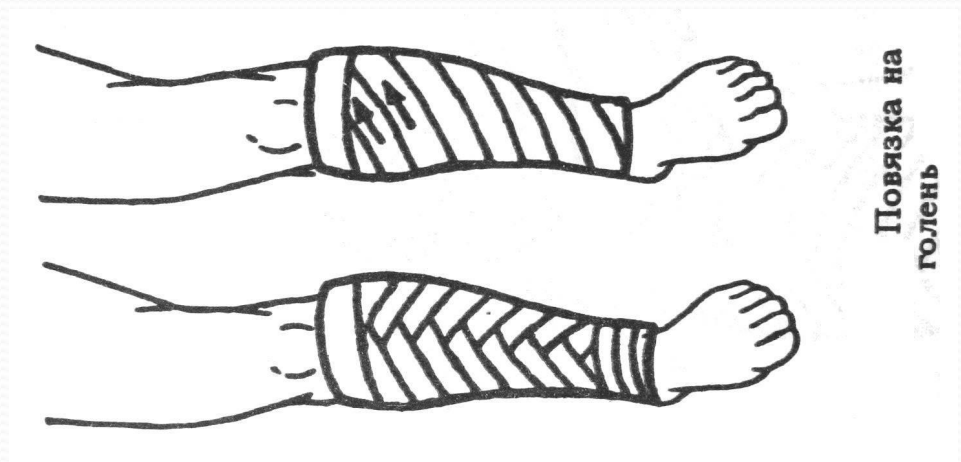
Спіральна пов'язка

- Пов'язки на ділянку живота застосовують досить часто у зв'язку з різноманітною патологією з боку органів черевної порожнини і надто поширеним оперативним лікуванням. Цілком задовільні наслідки дає добре і правильно накладена лейкопластирна або спіральна бинтова пов'язка на живіт.

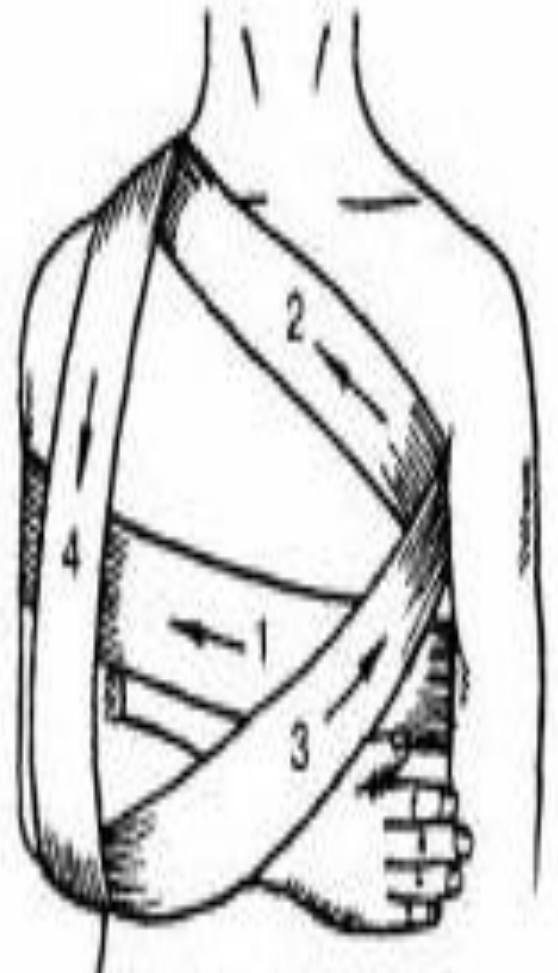
Спіральна з перегинами пов'язка

Пов'язка на гомілку. На гомілку накладається спіральна з перегинами пов'язка до рівня колінного суглобу, де й фіксується коловим ходом бинта.

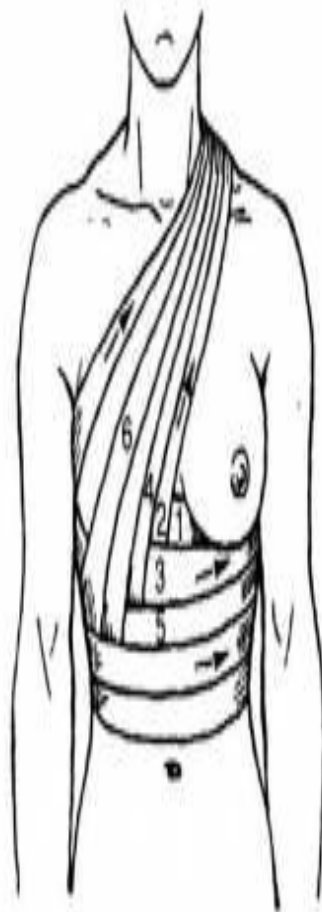
Пов'язка Дезо

- Пов'язка Дезо – це пов'язка, яка знерухомлює певну частину тіла. Її застосовують при неважких переломах ключиці або плечової кістки, вправлення вивихнутого плеча, фіксації руки в період реабілітації після деяких операцій на руці або кістки руки. Дезо – пов'язка, яка накладається в кілька основних етапів. Перший такий етап полягає в прибинтовуванні плеча пацієнта до тулуба. Цього досягається шляхом накладення кругових і спіральних ходів. Далі, друга частина пов'язки Дезо полягає у виведенні бинта з пахвової області на надпліччя хворої сторони по поверхні грудей. Далі бинт ведуть вертикально вниз до ліктя. Підхопивши лікоть цим бинтом, ведуть знову до здорової сторони, охоплюючи їм пахову западину здорової сторони – лікоть обходять спереду і назад і ведуть в пахову зону здорової сторони. Потім всі ці дії повторюються.

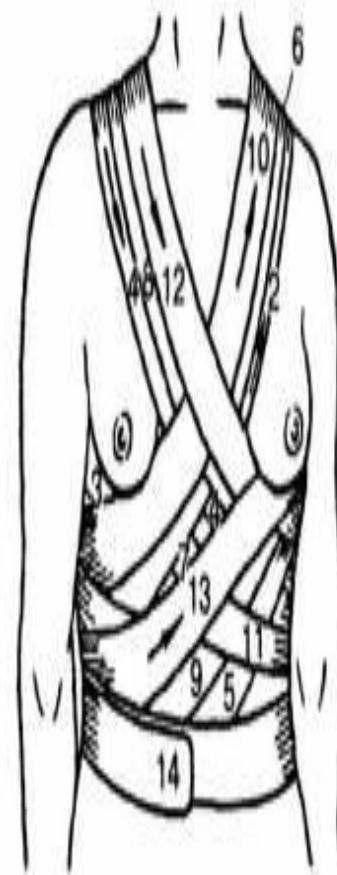

Пов'язки на груднину

Особливе значення мають пов'язки на грудну залозу в жінок із лактаційним маститом, виконання яких поєднується з годуванням дитини або зціджуванням молока. Для цього застосовують підтримувальну пов'язку на одну або обидві грудні залози. Пов'язку на одну залозу розпочинають з циркулярного туру нижче від грудної залози, при цьому соски залишають відкритими. Другий тур бинта прямує з-під грудної залози і підіймається вгору над ключицею здорового боку. Наступний циркулярний тур бинта спрямовують дещо вище від попереднього (мал. 42). Щоб пов'язка не ослабла і не змістилася, тур бинта, спрямований через надпліччя, має розташовуватись якомога ближче до ший, а в пахвовій ділянці — якомога вище.

Мал. 42. Пов'язка на одну грудну залозу

Мал. 43. Підтримувальна пов'язка на обидві грудні залози